

„УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ“ ИЛИ КАК ДА ПРОВОКИРАМЕ ЖЕЛАНИЕ ЗА САМОУСЪВЪРШЕНСТВАНЕ

Анжела Лукова Илиева
ДГ „Знаме на мира“, Враца

„LIFE-LONG LEARNING“ OR HOW TO PROVOKE A DESIRE FOR SELF-IMPROVEMENT

Anzhela Ilieva
Kindergarten „Zname na mira“, Vratza

Abstract: Human needs for achievement and acknowledgment are a key factor in personal development. Striving and challenge for new, higher achievements is their acknowledgment on an international level. The paper presents the work within the project „creating, experimenting and cooperation – improving practices in early child education“ in the program „Erasmus+“. The aim is to share innovative pedagogical practices to increase children’s motivation to study, search, discover, acquire key skills via a creative method of education. In this project we use the potential of nature and the environment to inspire the learning process. The goal is educational methods to be researched, which enables: active participation of children and parents in the educational process; use of experimentation as a primary method of acquiring knowledge; learning by experiencing; exploring and sharing ideas, unconventional and creative practices, and methods on an international educational level for education of pre-school children.

Keywords: cooperation, sharing ideas, motivation for learning

Човешките потребности за постижение и признание са ключов фактор в личностното развитие. Стремж и предизвикателство за нови, по-високи постижения е признанието им на международно ниво.

Идеята на проекта „Създаване, експериментиране и сътрудничество – подобряване на практиките в ранното детско образование“ по програма „Еразъм+“ – „Стратегически партньорства“ е в сътрудничество с европейските партньори да споделим иновативни педагогически практики за повишаване на мотивацията на децата за учене, търсене, откриване, придобиване на ключови умения чрез творчески начин на обучение.

В тази рамка имаме нужда от обучени учители, които са чувствителни към нуждите и способностите на всяко дете да подобри своя опит в обучението. Всеки ден срещаме по-сложно и променящо се общество, с което нарастват и изискванията към професионалната компетентност на учителите. Учителите са изправени пред предизвикателството ежедневно да търсят нови методи, подходи и техники, отговарящи на потребностите на децата и осигуряващи успешна реализация на идеята. Това предполага силна мотивация за повишаване на професионалните компетентности и усилен педагогическа работа.

В настоящия труд имаме за цел да представим работата по проект „Еразъм+“ като мощен фактор за повишаване на мотивацията за учене както на децата така и на учителите. В проекта „Създаване, експериментиране и сътрудничество – подобряване на практиките в ранното детско образование“, използваме потенциала на природата и околната среда да вдъхновява процеса на учене.

Разработени са четири теми – вода, земя, въздух и гора, около които децата намират възможности да развият различни дейности и проекти чрез игри и творчески подход, в няколко области на учебната програма (наука, музика, театър, език, изкуство, физическо възпитание) (Табл. 1).

Целта е да се проучат образователни методи, които позволяват:

- да насърчаваме уменията на децата да прилагат творчески методи и по този начин да развиват креативно мислене;
- използване на експеримента като основен метод за придобиване на знания; учене чрез преживяване;
- изследване и споделяне на идеи, неконвенционални и творчески практики, и методи на международно образователно равнище в обучение на децата от предучилищна възраст;
- да се създаде различна, предизвикателна и динамична среда в детската градина.

Таблица 1. Дейности

Области	Теми	ВОДА	ВЪЗДУХ	ЗЕМЯ/ПОЧВА	ГОРА
Наука		Експерименти, насочени към различните агрегатни състояния на водата и нейното опазване и замърсяване. Различни експерименти: „Ходене по вода“, „Какво се случва с шишарката във водата“ и др.	Експерименти: „Какво има в празната бутилка?“, „Свещ зад бутилка“, „Въздухът, който държи водата“, „Свещ в чаша“, „Суша и мокра хартия“ и др.	Експерименти с почва, разглеждане на енциклопедии; засаждане на семена	Експерименти с дървета; разглеждане на енциклопедии за гората, търсейки отговори на въпросите: Защо?, Какво?, Как?; засаждане на дървета в двора на детската градина, заедно с представители на, природозащитен център „Натура“, на Горското стопанство, Враца и родители.
Музика		Музика – танц на дъждовните капки	Танц на пеперудите	Създаване на танц за планетите и слънцето.	Разучаване на песни, свързани с гората и създаване на танц
Изкуство		Рисуване върху вода, фигури от сняг, организиране на изложба от детски рисунки и др.	Организиране на изложба от детски рисунки на тема: Чист и мръсен въздух	Създаване на картини от природни материали	Изработване на сцени от природни материали
Език и литература		История за Капка и Капчо, написана от децата в четвърта възрастова група. Възприемане на приказки	История за въздуха и животните, написана от децата в подготвителна за училище група Възприемане на приказки	Създаване на пиеса за планетите и слънцето. Възприемане на детски приказки и драматизиране по креативен начин	Възприемане на детски приказки, свързани с гората и драматизирането им по креативен начин
Физическа култура		спортни игри и състезания с вода, сняг	Спортни игри и състезания, свързани с въздуха	Спортни игри и състезания	Спортни игри и състезания, излети

Реализирани дейности за постигане на целите:

- С първата транснационална среща се организира проект eTwinning, който отразява развитието на целия проект¹.
- Всички деца се включиха в конкурс за изработване на лого на проекта.
- Всеки партньор представи своя кукла, която пътува на всички срещи и след това разказва на децата за преживяванията си. Чрез снимки и видео децата се запознават със забележителностите на всяка държава и с дейностите на децата.

Фигура 1. Чрез снимки и видео децата се запознават със забележителностите на всяка държава и с дейностите на децата

- Реализираха се съвместни дейности на децата от партньорските детски градини – видеовръзка на децата, създаване на съвместни картини и колажи, в партньорство между децата от различни държави се създадоха истории, които оживяха в спектакъл.

Фигура 2. Видеовръзка с партньорите.

- Учителите от всяка партньорска детска градина разработиха педагогически дейности с използване на креативни методи и техники в посочените области по всяка тема, и ги споделиха в паралелния eTwinning проект. Реализираният паралелен eTwinning проект дава възможност на учителите да поддържат непрекъсната комуникация. Представят своята работа, запознават се с работата на партньорите и разработват споделените идеи в различен вариант.

ДОКЛАД НА ДЕЙНОСТТА
ACTIVITY REPORT

Име на дейността:	ЗЕМЯ
Name of activity:	EARTH

Целите на дейността	Методи	Тема	Използвани материали
The objectives of the action	Methods	Theme	Used materials
<p>Провокиране на интерес и творческо въображение при проследяване пътя на малките щаревични зрънца и тяхното приложение.</p> <p>Providing interest and creative imagination in tracking the path of small corn grains and their application.</p>	<p>Наблюдение, беседа, разказ, игра, работа в екип.</p> <p>Observation, talk, narrative, play, teamwork.</p>	<p>„Историята на щаревичното зрънце“</p> <p>“The History of Corn grain”</p>	<p>Щаревична, пачка, брашно, мацни, глина и дърнова клонка.</p> <p>Corn, soil, flour, suture, clay and cornel twig.</p>
Процесът на дейността / Process of activity			

Трета дейност – пукане на пуканке за изработване на сурвачки, подреждането им на дървена клонка и кашпашите на коледарите – бг. Децата разбраха, че щаревичните зрънца не само могат да направят животните, но и във хората могат да ги ядем след термична обработка. С голям интерес наблюдаваха как се пукнаха пуканките през прозрачния капак на тоалетната, а след това сладко поизваха в изнанава с ягла и конец за изработването на сурвачки и кашпани.

Third activity – popcorn popping for the production of sarvachki, arranging them on cornel twig and the lids of the carol – bg. Children understood that corn grains cannot only feed the animals, but we humans can also eat them after heat treatment. With great interest, they watched popcorn popping through the transparent lid of the sasoppan, and then eat some and then threaded on a thread the popcorn with a needle to make sarvachki and hats.

Четвърта дейност – рисуване върху брашно – 5-6г. Децата бяха много отпуснати и нямаша търпение да направят своите картини върху брашно. Брашното им позволило да коригират това, което не им харесва.

Fourth activity – drawing on flour - 5-6 years. The children were very enthusiastic and were impatient to make their paintings on the flour. Flour allowed them to correct what they did not like.

Първата дейност – засаждане на зрънца и проследяване на развитието им от 1 и 2 възрастови групи. Децата с голямо желание и емоция засаждат семенцата в почвата. Наблюдаваха развитието на щаревичните зрънца и разбраха, че имат нужда от земя, вода и топлина.

The first activity – planting grains and tracking their growth from our little ones. Children with great desire and emotion planted the seedlings in the soil. They watched the growth of corn grains and they realized they needed land, water and heat.

Втора дейност – изработване на панно от щаревични и глина – 1 възрастова група/ 3г. В игрови условия учителят представя пред децата семена от щаревична и жито. Дава им се възможност да се докосват до тях, да ги усетят и разглеждат отблизо. Учителят им показва как могат да ги използват за зануството, а именно чрез подреждането им едно до друго по протежването на дълга подобно на мозайка, те бяха можели да изработят цяла картина, като в изпитието с най-различни земни тонове и нюанси.

Second activity - production of corn and clay pan - 1 age group/ 3 years old. In gameplay, the teacher presents children with corn and wheat seeds. They are given the opportunity to touch, feel and look at them closely. The teacher shows them how they can use them in art, namely by arranging them side by side along the mosaic-like leaves, they can build a whole picture, painting it with a variety of earth tones and nuances.

Пета дейност – приготвяне на щаревична обредна пита – бг. Децата слушаха с интерес приквизата „Пътя на хляба“ и разбраха, че малките зрънца изпитват дълъг път до „превръщането“ им в брашно и хляб. Във всички дейности децата се включиха с огромно желание. Заедно с техните родители замесиха извизаната пита.

Fifth Activity - Preparing Corn ceremonial bread – 6 years old - The children listened with interest to the tale of “The Way of Bread” and realized that small grains were going a long way to turning them into flour and bread. In all activities, the children joined with great desire. Together with their parents, they real bread.

THE WAY OF BREAD FROM THE CORN KERNEL TO THE TABLE.

Коментар, отзиви:
На децата от всяка възрастова група им беше забавно, интересно и с голям отпуснатост се включиха в различните дейности.

Comment, Reviews:
The children of every age group were fun, interesting and enthusiastic about the different activities.

Учител:	Възрастова група:
В. Христова	I група
С. Христова	II група
Г. Димитрова	III група
И. Иванова	IV група
Teacher:	Age group:
V. Христова	I group
S. Христова	II group
G. Dimitrova	III group
I. Ivanova	IV group

Фигура 3. Разработена идея на партньорите.

- Реализирани са четири кратки обучителни срещи на партньорите – ЛТТ и три транснационални срещи за планиране, организация и анализ на развитието на проекта.
  - Проектът е реализиран в рамките на 24 месеца. Всяка тема се реализира в рамките на 4 месеца. След реализиране на дейностите по всяка тема в една от партньорските институции се реализира обучителна среща на всички партньори. В продължение на пет дни се наблюдават организирани педагогически дейности с децата по съответната тема, дискутират се използваните креативни методи и техники за провокиране интереса на децата, анализират се постиженията на децата, споделят се успешни практики от партньорите.
  - За оценяване на напредъка на проекта са проведени анкети с учители и родители.
- Реализирани продукти:
- Създадени 46 видеоклипа от реализирани педагогически дейности с децата.
  - Разработени и споделени 259 проекта на педагогически дейности с децата.
  - Съвместно изработени от децата 30 картини и колажи .
  - Реализирани 4 видеоконферентни връзки между децата от партньорските детски градини.
  - Създадени от децата истории по всяка тема и претворени в спектакъл.
  - Електронно методическо помагало за учителите.
- Въздействие на проекта за лично развитие на участниците:

Участието в този проект даде на децата по-големи възможности да се учат по по-предизвикателен и творчески начин в контекста на взаимодействието с природата; развиха умения за съвместна работа; разшириха представите си за Европа и света;

Учителите развиха умения за повишаване мотивацията на децата за учене, търсене, откриване, придобиване на ключови умения чрез творчески и социално-конструктивистичен начин на обучение; изпробваха иновативни образователни методи и подходи. Запознаха се с основните аспекти на учебната програма, методите и практиките в ранното детство в страните партньори. Развиха цифрови умения и използване на ИКТ

Трябва да осъзнаем, че децата са компетентни и имат възможността по междудисциплинарен начин да развият всички компетенции в различни учебни области и да внедрят цялото творчество и въображение при реализиране на идеите си. В заключение и потвърждение, че работата по проект „Еразъм+“ е мощен фактор за повишаване на мотивацията за учене представям финалното проучване с учителите:

„Какво е проектът по програма „Еразъм+“ за мен?“

„Ина Иванова – Проектът за мен дава много добра възможност за установяване на контакти с колеги от други държави, с които да се обменят опит и идеи. Не е нужно да разделям забавлението от работата – те вървят ръка за ръка.

Валентина Христова – За мен работата по проекта е вдъхновение и възможност за обмяна на творчески идеи със знаещи, можещи и креативни колеги.

Кристина Илиева – Проектът за мен е една огромна възможност, за обогатяване на моите знания, както и едно огромно море от идеи, приложими в ежедневието ми работа.

Гергана Димитрова – В професионален и чисто човешки план изключително значение имаха срещите и обмяната на опит с колегите от различните страни. Превръщайки се в призмата, през която децата учат играейки под формата на експерименти, театър и други, мога да кажа, че децата с много емоции научиха много неща извън образователните стандарти.

Красимира Костова – Предизвикателство, сътрудничество и обмен на добри практики с партньорите. Стимулиране креативността, откривателството и творческото въображение на децата .

Мая Владимировна – Работата по проекта на тази тематика за мен беше голямо предизвикателство. Децата имаха самочувствие на малки откриватели и изследователи с преобразуващата дейност чрез която откриваха връзки и зависимости на обекти, явления, предмети и други. При педагогическото взаимодействие с децата усетихме, изживяхме и споделихме положителния заряд от емоция.

Христинка Николова – Приятелство, толерантност, хармония и респект!

Мая Жекова – Този проект е професионален стимулатор, който провокира творческото ми мислене, допринася за оформяне на предизвикателна среда в детската градина, която стимулира децата да развият своето въображение и концентрация. Разширява съвместната ни работа в европейски мащаб.

Силвия Христова – Чрез проекта обогатих познанията си за традициите и културите на партньорите.

Нели Оризарска – Работата по проекта ми даде нови идеи за прилагане на методи и технологии в образователния процес.

Румяна Тодорова – Проектът ме обогати професионално и емоционално. Оpozнах различни образователни системи, запознах се с креативни колеги и се чувствам удовлетворена от резултатите, постигнати с децата.

Ралица Георгиева – Проектът за мен е извор на нови идеи и ще остави в мен прекрасен спомен за нашето сътрудничество!“

Анжела Илиева – Вдъхновение, обучение, развитие, постижение!“

Динамиката и емоционалната наситеност при реализиране на дейностите по проекта провокира желанието за непрекъснато усъвършенстване на знанията и уменията на децата и учителите. Възможността да представят постиженията си на международно ниво ги мотивира да търсят, откриват и реализират иновации, които повишават качеството на образователния процес и съдействат за развитието на предучилищното образование.

(Endnotes)

1. <https://twinspace.etwinning.net/47347/home>